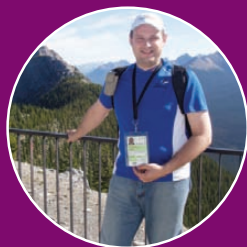

Kutsehariduse uudiskiri

**Kutsevõistluste kaudu
maailmaareenile**

Mööblitiser Ivo Ilm

Õpetaja Aivar Kolonistov

WorldSkills 2009

Kolm küsimust ekspertidele

Kokk-kunstnik Heinrich Liis

**Kutseõppeasutuste
renoveerimisest**

"Tagasi kooli"

Stažeerimisprojekt

Hea lugeja!

Seekordne uudiskiri on põhiosas pühendatud kutsemeistrivõistlustele.

Septembri alguses Calgarys toimunud rahvusvahelised kutsemeistrivõistlused andsid meile põhjust rõõmustamiseks – meie mööblitiser Ivo Ilm on maailma kümnes, plaatija Matis Indov omal alal üheistkümmes. Tublilt esinesid ka ülejäänud võistlejad.

WorldSkillsi võistlust on võrreldud olümpiamängudega. Ja nii, nagu olümpiavõitude nimel on vaeva näinud terve meeskond, nii on ka äsjaste kutsemeistrivõistluste heade tulemuste taga mitmete inimeste aastaringne töö.

Järgnevatel lehekülgedel saavad sõna ja jagavad oma kogemusi kutsemeistrivõistluste süsteemi loojad ja arendajad, õpetajad-juhendajad, võistluste eksperdid ja loomulikult ka võistlejad ise.

Head lugemist!
Malle Päeva
uudiskirja toimetaja

Koduste kutsevõistluste kaudu maailmaareenile

Tõnis Arvisto

SA Innove juhatuse liige

Meie kutsehariduse ajaloos esmakordselt korraldatav ühendatud kutsevõistlus „Noor Meister 2009“ loob uued võimalused kutseõppuritele omavaheliseks mõõduvõtmiseks ning oma oskuste ja meisterlikkuse näitamiseks nii eakaaslastele kui ka laiemale üldsusele.

Tõenäoliselt innustab selline võistlus paljusid alles tuleviku üle mõtlemaid noori saama sama headeks või veelgi paremateks oma ala meistriks. Rõhutab ju käesoleval aastal Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud uus kutsehariduse arengukavagi, et teadmispõhise ning innovaatilise majanduse rajamiseks vajatakse senisest tunduvalt rohkem tippasemel tehnikuid, oskustöötajaid ning teenindajaid.

Samas tuleb tõdeda, et tänases Eesti ühiskonnas ei väärtustata veel piisavalt töötaja professionaalsust, eneseteostust ning loominguilist. Ametiuhkuse ning meisterlikkuse väärtustamine aitab aga kindlasti tõsta kutsehariduse mainet. Need on olulised eesmärgid, mida ka kutsevõistluste korraldajatena püüame silmas

pidada. Usun, et võistlusel „Noor Meister 2009“ osalevad kümne erineva kutseala parimad suudavad oma tubli esinemisega anda paljudele karjääri planeerivatele noortele tuge valida just kutsehariduslik suund. Ja mitte ainult nimetatud võistluse parimad, vaid ka kõigi teiste täna veel mitte ühendatud kutsevõistluse katuse alla mahtuvate võistluste parimad on siin heaks eeskujuks.

SA Innove on koostöös erinevate partneritega suutnud käivitada noorte kutsevõistluste läbiviimise juba rohkem kui kahekümnel erineval kutsealal ning eesmärgiks on laiendada kutsevõistluste süsteemi veelgi, seda eriti just tehniliste alade valdkonnas. See on meie arvates oluline tegevus kutseõppe väärtustamisel ning aitab muuta hoiakuid ühiskonnas.

Motiveerimaks meie tublimaid kutsemeistreid ning tõstmaks kutseõpetuse kvaliteeti, oleme alates 2007. aastast osalenud ka suurtel

Ehituspüüsepa kutsevõistlus 2009. aasta aprillis

rahvusvahelistel noorte kutsemeistrivõistlustel. Organisatsioonide Worldskills ning Euroskills liikmelisus annab Eestile võimaluse võtta osa iga kahe aasta tagant korraldatavatest kutsealade Euroopa- ning maailma-meistrivõistlustest ja toetada selle kaudu meie tublimate kutseõppurite head taset rahvusvahelises konkurentsis. Selle kinnituseks on meie noorte esimesed medalivõidud nii 2008. aasta Euroskillsi kui ka 2009. aasta Worldskillsi võistlustel. Tublilt on võisteldud

rahvusvahelisel areenil ka põllumajanduse ja metsanduse valdkondades.

Selleks, et nii kaugele jõuda, tuleb olla parim oma koolis, seejärel üleriigilistel võistlustel ning alles seejärel avaneb uks rahvusvahelisele areenile. Vaieldamatult nõuab see suurt tahet ning pingutust mitte ainult õppurite poolelt, vaid ka õpetajad-juhendajad peavad kõvasti panustama kogu kutseõpetuse kvaliteedi tõstmisele ning kõige tublimate õppurite võimalikult heale ettevalmistamisele.

Loodan väga, et järjest populaarsemaks muutuvad kutsevõistlused suurendavad tähelepanu ning toetust ka tööandjate hulgas ning parandavad tervikuna kogu kutseõppe kvaliteeti. Ei ole saladus, et tunnustatud firmad on valmis tegema kutsevõistlustel tublilt esinenud õpilastele väga ahvatlevaid tööpakkumisi.

Seega, tulevane kutsehariduses õppija, sul saab olema hea võimalus läbi kutsevõistluste süsteemi pürgida oma valitud eriala tippu ning pälvida sellega ka vääriline tunnustus. Ning mis kõige tähtsam – kindlustada endale tubli töö!

Meisterlikkust ja edu!

2009

4.–5. detsember	Kutsemeistrivõistlused Noor Meister 2009	Eesti Näituste messikeskus, paralleelselt noorte infomessiga Teeviit
9.–10. detsember	Jõulukellu 2009, müürseppade kutsevõistlus	Viljandi Ühendatud Kutsekeskkool

2010

4.–5. märts	Nobenäpp 2010, õmblejate ja rätsepate kutsevõistlus	Valgamaa Kutseõppekeskus
16. märts	Majutusteenindajate kutsevõistlus	Kuressaare Ametikool
24. märts	Raamatupidajate kutsevõistlus	Lääne-Viru Rakenduskõrgkool
25.–26. märts	Äripäevad 2010, ettevõtlusalane kutsevõistlus	Pärnumaa Kutsehariduskeskus
31. märts–2. aprill	Mööblitööstuse kutsevõistlus	Võrumaa Kutsehariduskeskus
6.–8. aprill	Nooruslik kevad 2010, kokkade ja teenindajate kutsevõistlus	Narva Kutseõppekeskus
15.–16. aprill	Parim müüja õpilane 2010, müüjate kutsevõistlus	Pärnumaa Kutsehariduskeskus
20. aprill	Tippsekretär 2010, sekretäride kutsevõistlus	Tallinna Majanduskool
21.–22. aprill	Ehituspüüseppade kutsevõistlus	Haapsalu Kutsehariduskeskus
27.–28. aprill	Metsandus- ja aiandusala kutsevõistlused	Luu Metsanduskool
4. juuni	Floristaia 2010, aednike kutsevõistlus	Räpina Aianduskool
11. juuni	Noortalunik 2010, Agri mess	Järvamaa Kutsehariduskeskus
1.–4. september	V Euroopa noorte aednike kutsevõistlus, European Vocational Competition for Young Gardeners 2010	Räpina Aianduskool
23.–26. november	EuroSkills 2010	Lissabon, Portugal

2010 võistluste ajakavas võib tulla muudatusi.

Intervjuu maailma kümnennda mööblitiseri Ivo Ilmaga

Hillar-Heiti Karm

Tartu Kutsehariduskeskuse PR esindaja

Septembrikuu alguses Kanadas Calgarys toimunud noorte ülemaailmsel kutsevoistlustel saavutas Tartu Kutsehariduskeskuse õpilane Ivo Ilm mööblitiserite konkurentsivõimelise hinnatava kümnennda koha.

1. Kuidas sündis otsus tulla õppima Tartu Kutsehariduskeskusse?

Põhikoolis käisin Jõgevamaal Laiusel. Tol ajal mul ei olnud mingit kindlat soovi, mida tahaks edasi õppida. Tartusse mööblitiseriks õppima tulekut mõjutas just mu hea sõber, kel oli kindel otsus minna pärast põhikooli Tartusse kutsehariduskeskusse tiseriks õppima.

Tiseriametit soovitas ka Laiuse põhikooli puutööõpetaja, kelle käe all sai käsitöötunnis väikesi asjakesi teha nokitsetud. Põhikooli käsitööringis sai tehtud väikseid punutisi ja kasetohust karbikesi, mõned neist on siiani kodus alles.

2. Kas õppimine kutsekoolis vastas ootustele või tuli ette ka üllatusi?

Ettekujutus kutsekoolist oli mul olemas, sest mu vend õppis samas koolis autolukksepa.

3. Mis on kõige olulisem, mida Calgarys käimine andis?

Konkurentide võistlemist ma eriti jälgida ei saanud. See-eest sain näha, kui hästi osatakse läbi viia üht väga suurt üritust ja kuidas kõik seal ilusasti sujus. Muljed võistlustest on väga head. Sain seal ka väga hea keelepraktika.

4. Kas see tähelepanu ja populaarsus

Ivo Ilm võistlemas

pead pöörutama pole pannud? Kas tüdrukute huvi sinu vastu on suurenenud?

Ei, sellised asjad mind ei häiri ja pealegi on mul oma kindel tüdruksõber juba olemas.

5. Millega veel tegeled?

Põhikoolis tegelesin aktiivselt spordiga, just kergejõustikuga. Meeldisid rohkem heite- ja tõukealad, kus on rohkem jõudu tarvis. Proovisin isegi kümnevõistlust teha. Väga tehnilisel alal nagu teivashüppes tuli ette igasuguseid lendamisi ja maandumisi. Kõige vähem meeldisid aga jooksualad. Ka võrkpalli sai mängitud talvel saalis ja suvel rannas.

6. Kool on läbi ja taskus on mööblitiseri oskusi tõendav tunnistus. Kus töötad ja millist tööd teed?

Töötan praegu Tartu lähedal Tiksoja Puidugrupis. Siin valmistatakse mööblit, kuid siin on masstootmine. Tootmisliinidel valmistatakse

detaileid ja nendest pannakse kokku voodid. Kuna ma tunnen kõiki masinaid, siis tulebki mul töötada erinevates tööloikudes. Vanemad töökaaslased küsivad minult vahel mõne detaili valmistamiseks ideid ja arvamusi. Kolleegide usaldus ja pöördumised teevad meele heaks. Praegu tunnen ma küll oma tööst rahuldust. Järelikult sain kutsekoolist kaasa hea ettevalmistuse.

7. Kuidas on töö juures tunda Calgarys võistlemise järelkaja mõjusid?

Töökohapoolne usaldus minu vastu on tõusnud. Järk-järgult on mulle hakatud usaldama järjest keerukamaid ja raskemaid tööloike.

8. Mis on tulevikuplaanides?

Plaanid edaspidiseks on mul olemas, kuid praegu ei tahaks nendest veel rääkida, küll aga mõne aja pärast. Üldiselt tahaks ma oma teadmisi täiendada ja siis neid kogemusi teistele edasi anda ning teiste tegemisi hinnata.

9. Mida soovitada neile, kel elukutsevalik ees seisab?

Mul on tuttavaid, kes on keskkooli lõpetanud, kuid neil pole ei ametit ega töökohta. Soovitan julgelt Tartu KHKsse õppima minna, sealt saab ameti hästi selgeks. Mina olen oma ametiga väga rahul. Kutsevoistlustest osavõtmist soovitan küll kõigile, see on hea võimalus oma võimed proovile panna.

Kolm küsimust Ivo juhendajale Aivar Kolonistovile

Malle Päeva

SA Innove kutsehariduse uudiskirja toimetaja

1. Kuidas Ivo t iseloomustada?

Ivo on tagasihoidlik, napisõnaline, kohusetundlik ja töökas. Tühja juttu ta ei aja. Noorusest hoolimata oskab ta endale eesmärged püstitada ja siis nende poole ka püüelda.

Ivo juures tuleb rõhutada üht omadust, mida vähesed õpilased suudavad edukalt rakendada – ta suudab hästi seostada uusi teadmisi juba varem õpituga.

Ivol on hea keskendumisvõime. Võistluste ajal on ta keskendunud ainult oma tööle, ei vaata ringi ega uuri, mida teised võistlejad teevad. Ta talub hästi pinget. Võistlustel ei lase ta ajal ennast mõjutada. Ta ei jälgi pidevalt kella ega hakka liialt kiirustama.

Võistlustel esineb Ivo enesekindlalt. Ta on korralikult valmistunud ja teab, mida on vaja teha ja teab, et ta on võimeline selle töö valmis tegema.

2. Kuidas on võistlusteks ettevalmistumine ja edu mõjutanud Ivo?

Kindlasti on Ivo juurde saanud uusi tead-

misi, õppinud kasutama uusi töövahendeid, tööoperatsioone õiges järjekorras, täpselt ja kvaliteetselt tegema.

Võistluste edu ei ole Ivo käitumist ja iseloomu muutunud. Ivo on ikka samasugune nagu ta oli enne Calgary võistlust – teeb pidevalt enesega tööd ja õpib igast päevast midagi juurde. Calgarys ettevalmistused algasid juba 2008. aastal ettevalmistustega tiseri kutsemeistrivõistlusteks, mis toimusid aprillikuu Tartu KHK-s, kus Ivo tuli võitjaks ja otsustas siis, et tahab minna võistleva WordSkillsile.

Edukas esinemine Calgarys tekitas välisriikide tööandjates huvi Ivo vastu. Nimelt soovitasid võistluste eksperdid tal tulla erialasele tööle näiteks Kanadasse või Inglismaale. Ivo siiski välismaale veel kohe ei lähe. Eesti tiserite kutsemeistrivõistlustel 2010 hakkab ta ühe eksperdina siniseid võistlejaid hindama.

3. Mida Ivo juhendamine on andnud juhendajale?

Ivoga tegime koos tööd peaaegu terve aasta. Sellega seoses tekkis ka minul motivatsioon uusi teadmisi omandada, samuti pidin oma tööd väga

täpselt ette planeerima. Oli vaja hankida ka uusi ja kaasaegseid töövahendeid Tartu KHK jaoks. Tagantjärele võib kindlasti öelda, et Ivo ettevalmistus Calgary võistlusteks õnnestus hästi. Eesmärgiks oli seatud eelmiste võistluste tulemus – 22. koht riikide arvestuses – ületada. Sellega sai Ivo rohkem kui hakkama – ta sai kümnennda koha riikide arvestuses, lisaks veel meistriklassi tunnistuse.

Ivo saavutatud tulemus annab ka minule enesekindlust juurde ja näitab, et kui seada julgelt eesmärgid ja valida nende saavutamiseks õiged vahendid ja meetodid, siis on võimalik ka suurtel võistlustel kõrgetele kohtadele välja jõuda.

WorldSkills – mõõduvõtt maailma parimatega

Andres Pung

*Haridus- ja Teadusministeeriumi
kutse- ja täiskasvanuhariduse osakonna juhataja*

2007. aastal astus Eesti koos India ja Islandiga juba World-Skillsi liikmeks ning osales võistlustel Jaapanis esmakordselt ametliku delegatsiooni ja võistkonnaga. Osaleti kolmel alal nelja võistlejaga ja riikide arvestuses kõigi võistlejate keskmise punktisumma alusel jäädgi 34ks. Sel sügisel Calgarys osaleti juba viiel alal kuue võistlejaga ja riikide arvestuses saavutati 26. tulemus 46 osaleva riigi seas.

Mul on olnud võimalus külastada kolme viimast maailma kutsemeistrivõistlust – 2005. aastal Helsingis, 2007. aastal Shizuokas ja 2009. aastal Calgarys. Helsingis osalesid eestlased veel külaliste ja vaatlejatenä, samas võimaldasid korraldajad meie mehhatroonikute võistkonnal ja forwarderijuhil võistelda külalisvõistlejatenä väljaspool ametlikku arvestust.

Mida annab Eestile osalemine WorldSkills'il?

Osalemine on oluline mitmel erineval põhjusel. Kõigepealt annab see tänuväärse võimaluse võrrelda Eesti kutseõppe taset teiste maade omaga. Kuna nendel võistlustel osalevad vägagi erinevate riikide esindajad kõikidest maailmajagudest, siis on selline võrdlusvõimalus suhteliselt laiahaardeline. Ja kuigi me teame, et mitmekümned tuhanded Eesti töötajad on edukalt läbi löönud ka teiste maade tööjõuturgudel (mis samuti näitab Eesti kutsehariduse konkurentsivõimet), on võrdlus konkurentsivõime maailma parimatega karmide rahvusvaheliste kohtunike hinnangute alusel hoopis objektiivsem ja informatiivsem.

Teise suure plussina tooksin välja võimaluse võrrelda võistlusalasid ja -ülesandeid. Need näitavad vägagi ilmekalt, milliseid ametimehi vajab kaasaegne töömaailm ja millega peavad

tööturule sisenevad noored sellid hakkama saama. Ülesandeid nendel võistlustel võib aga käsitleda lausa rahvusvahelise standardina, kuna need on koostatud paljude maade ekspertide ühistöös. Seega siin on meie Eesti ekspertidel, kelleks on valdavalt meie parimad ja edumeelsemad kutseõpetajad, vägagi palju malli võtta. Ja võistlusülesannetest saavad oluliselt õppida ka kõigi nende alade õpetajad ja asjatundjad, kus Eesti veel võistlustel ei osale. Ka Eesti kutsemeistrivõistluste ülesannete koostajatele püstitavad WorldSkillsi võistlusnõuded selge eesmärgi, mille suunas liikuda. Ka kogu meie õppekavaarendus ja õppeprotsess peab liikuma selles suunas, et vastavad rahvusvaheliselt võrreldavad õpitulemused saavutada.

Lisaks ekspertidele-kohtunikele kehtestavad need rahvusvahelised võistlused selge lati võistlejatele. Osaleda sellistel võistlustel ja võrrelda oma oskusi-teadmisi maailma parimatega on tõsine väljakutse ja samas suurepärane võimalus noortele. Kui käivitub täiel määral Eesti rahvuslike kutsemeistrivõistluste süsteem, kus paljude alade võitjatele saab hinnatavaks väljundiks osalemisvõimalus World-

Skills'il või EuroSkills'il, on see vägagi tõsiseks stiimuliks noortele meistritele oma võimete väljaarendamisel. Loomulikult tuleb selleks osaleda rahvusvahelistel võistlustel kordades rohkematel aladel ja eks järk-järgult selleni me ka jõuame. Heaks eeskujuks on siin põhjanaabrid, kes osalevad pea kõikidel võistlusaladel.

Viimaste võistluste kontekstis hakkab üha selgemaks saama see, et kui Eesti suudab suhteliselt võrdväärselt konkureerida maailma parimatega just traditsioonilisematel kutsealadel, siis kahjuks uusi IT-põhiseid tehnoloogiasid kasutatavatel aladel me seda veel ei suuda. Meil on küll kõigil kolmel WorldSkillsi võistlusel osalenud mehhatroonikute võistkond, kuid enamusel teistel arvutipõhisteks muutunud kutsealadel ei suuda me isegi võistlejaid välja panna. Ja siin hakkab kummitama selge paralleel igapäevaelu ja majandusega – kui Eesti riigil on hea IT-riigi maine, siis valdavalt haarab see just IT-vahendite ja interneti laialdast kasutamist igapäeva- ja ühiskonnaelus ning avalikes või pangateenustes. Kui aga rääkida IT ja teiste uute tehnoloogiate kasutamisest muudes sektorites, siis siin väga palju eeskujuväärivat meil veel ei ole.

Loo autor ja Eesti võistlejad: Margus Aus, Robert Harkmaa, Urmo Lepiksoo, Matis Indov, Ivo Ilm ja Andres Pung.

Ja täpselt analoogne olukord valitseb ka hariduses, kus õpetatakse veel suhteliselt traditsioonilisi asju. Kutseharidusele annavad põhisisendi läbi kutsestandardite just töömaailma esindajad. Selles vallas vajab Eesti tõsist läbimurret lähitulevikus, kui tõepoolest on sihikule võetud tõsiselt struktuurimuudatused majanduses ning tootlikkuse ja lisandväärtuse oluline kasv.

Kolm küsimust ekspertidele

Ekspertid tegelevad võistluste ettevalmistusprotsessi korraldamise ja võistlejate juhendamise. Võistlustel osalevad nad vastava eriala žürii töös.

- 1) Milles on meie võistlejad head, mis on eestlaste tugevused?
- 2) Mida on meie võistlejatel õppida?
- 3) Mida võistlustel osalemine ja võistlejate ettevalmistamine annab ekspertidele?

Kokaeriala ekspert Marge Leimann:

1. Koka eriala võistlejad on tavaliselt olnud tugevad hügieenireeglite järgimisel, kuna Eestis pannakse nende täitmisele väga suurt rõhku.

2. Meie võistlejatel tuleb täiendada praktilisi tööoskusi nii kiiruse kui töö organiseerimise poole pealt ja samuti täiendada oma maitses-tamisoskusi vastavalt rahvusvahelisele standardile. Samuti on vaja hoida ennast pidevalt

kursis uute tehnoloogiate ja toidu väljapanemise trendidega, kuna kokakunst on pidevas muutumises.

3. Ekspertidele annavad sellised võistlused võimaluse vahetada kogemusi teiste sama eriala kolleegidega ning saada kinnitust, et me liigume õpetamises õiges suunas. Samuti on see võimalus näha uusi töövõtteid ning tehnikat.

Viimistluseriala ekspert Terje Jaksen:

1. Meie viimistlejad olid võistlustel esindatud nii maali kui ka plaatija erialal ja oleks võinud võistelda ka krohvija erialal, kuna viimistlejatele õpetatakse ka seda. Meie koolide õppekavad annavad ehitusviimistluse erialal suhteliselt laiapõhjalisi algteadmisi. Aga just nimelt algteadmisi, sest meistriteks saadakse ikkagi aastatepikkuse töökogemuse tulemusena. Eesti on nii väike, et kitsas spetsialiseerumine ei taga tööd. Väga sageli tahetaksegi, eriti väikefirmades, inimest, kes oskaks nii viimistlus- kui ka plaatimistöid.

2. Meie noormehed on natuke aeglased. Sageli saavad alles teisel võistluspäeval aru, kuhu nad sattunud on. Arvan, et võistlusteks ettevalmistamise periood peaks olema tunduvalt

pikem, kuna see, mida koolis õpetatakse on väga mahukas ega võimalda pühenduda ainult ühele erialale, näiteks maalritööle, ja sellega sügavuti minna. Võistlused on näidanud, et meie õppurite teadmised pole sugugi halvemad teiste võistlejate omadest, õppida oleks vast ehk suuremat pühendumist.

3. Kindlasti suuremat enesekindlust ja teadmist, et me ei ole sugugi kehvemad kui teised. Ekspertina olen olukorras, kus pean hoidma end kursis sellega, mis mujal maailmas toimub. Võistleja ettevalmistamine selliseks võistluseks on emotsionaalselt päris raske protsess. Võistleja loodab ja toetub ekspertidele, mis on ju iseenesestmõistetav, ja kui usaldust ei ole, siis ei ole ka tulemust. Võistleja valik on väga

tähtis – tähtsad pole ainult oskused, vaid ka isikuomadused. Olen kokku puutunud õpilastega, kes ei lasegi ennast õpetada – nendega pole midagi peale hakata. Selliseid viimistlejaid meil võistlustel muidugi kaasas ei olnud.

Mööblitiseri eriala ekspert Jüri Minjajev:

1. Meie tiserieriala võistleja Ivo Ilma puhul on see tugev motivatsioon ja kohusetunne, et õigustada nii SA Innove kui ka oma kooli (Tartu KHK) poolt tema edukaks esinemiseks tehtud kulutusi ja nähtud vaeva.

2. Õpetajad on sageli ilma reaalse tööstaažita erialal, mida nad õpetavad. Igal erialal on aga töövõtteid ja nüansse, mida ei kajasta ükski õpik ja mida saadakse teada ja omandatakse ainult reaalses tööprotsessis. Võistluste eksperdid on valdavalt ise oma erialadel töötanud,

neist paljudel on oma firmad ja sellepärast võistlustööd sisaldavadki sageli olukordi, kus tuleb kasutada mittetraditsioonilisi käsitöövõtteid. Sellepärast peaks tulevast võistlejakandidaati õpetama treeningutel kindlasti selline eriala-õpetaja, kes on ise sellel erialal tootmises käsitööd teinud, hea oleks, kui aastaid.

3. Kõigepealt kogemusi ja oskusi tööks rahvusvahelises organisatsioonis. Samuti peegeldab ekspertide seltskond suundumusi ja arusamasid oma eriala valdkonnas ja seda vähemalt

kaheks aastaks ette. Võistlustel on võimalik tutvuda väga kaasaegsete seadmetega. Ka on 2-2,5 nädalat hea kõnekeele praktika mittingliseelsele ekspertidele.

Mehhatroonika eriala ekspert Margus Mür:

1. Võistlejad teevad oma tööd korrektselt ja kvaliteetselt isegi siis, kui neil kulub selleks rohkem aega kui teistel. Kui midagi läheb viltu või nad jäävad ajahätta, siis ei satu nad paanikasse ega lange masendusse. Natuke kiruvad omaette, kuid siis jätkavad tööd.

2. Nad peavad hakkama seadmeid kiiremini kokku panema, kuid sama kvaliteediga nagu nad seda teevad aeglasemalt töötades. Näiteks Jaapani ja Korea võiskonnad töötavad kiirelt, kuid nende töö tulemus on väga kvaliteetne – seade näeb välja ilus ja töötab nii, nagu peab.

Samuti oleks meie võistlejatel vaja harjuda avalikus kohas ja suurte rahvamasside seas võistlemisega. Rahvamass ja nende sumin häirib, sageli küsitakse neilt võistluste ajal, et kust nad tulevad ja mida teevad. See häirib tõsiselt, eriti kui ollakse harjunud töötama vaikses kinnises klassis. Kahjuks pole mehhatroonika võistlejatel võimalik ennast üksikvõistlejate kombel muusika abil ümbritsevast

välja lülitada, kuna nad peavad võistluse ajal omavahel suhtlema ja aitama üksteist seadmete kokkupanemisel. Ausalt öeldes mõjutab see ka võistlejate töötamise kiirust, kuid nad ise ei pane seda tähele.

3. Koos võistlejatega olen saanud juurde uusi teadmisi. Alguses ei teadnud ma pneumaatikast midagi, kuna koolis pole ma seda õppinud. Nüüd tean, millised pneumaatika-seadmed on olemas, kuidas need töötavad ja missugused on nende tingmargid pneumaatika-skeemides.

Võistlustel näen, milliseid uusi mehhatroonika õppeseadmeid pakutakse ja kuidas neid realselt kasutatakse. Võistlus sarnaneb laboratoorse tööga koolis, kus õpilased peavad seadme kokku panema ning programmeerima seda nii, et see ka realselt töötaks. Võistlusel näeb ka seda, millised nõrgad küljed on meie võistlejatel ja millele tuleb järgmisteks võistlusteks ettevalmistusel tähelepanu pöörata. Teiste maade mehhatroonika ekspertidelt

olen saanud teada, kuidas nad valivad oma võistlejaid ja neid WorldSkills'iks ette valmistavad. Näiteks viib Šveitsi ekspert oma võistlejad rahavarohkesse kohta, näiteks ostukeskusesse, kus nad peavad seadme täiesti nullist kokku panema ja selle tööle saama teatud aja jooksul – seega simuleeritakse võistlusolukorda, et harjuda rahvamassi ja müraga. Minu arust on see hea idee ja ma tahan seda rakendada järgmisteks võistlusteks valmistumisel.

Heinrich Liis tahab koka- ja kunstiteadmisi ühendada

Taavi Tuisk

Kuressaare Ametikooli teabejuht

„Kõige tähtsam toidu juures on maitse, kuid kui suured erinevused maitstes saavad olla? Kas on hea või pole hea,“ väidab eestisestel ja rahvusvahelistel koka-võistlustel karastunud Heinrich Liis (23). Kuressaare Ametikoolis koka eriala lõpetanud noormehe hinnangul on võistlustel tihti otsustavaks hoopis roogade välja-panek ning siin tulevad lisaks kohtunike isiklikele eelistustele tugevalt mängu ka kultuurilised iseärasused.

„Igal rahvusel on oma eripärad. Võibki juhtuda, et osad kohtunikud eelistavad ühe rahvuse toitumise väljapanekut teisele: võib-olla on seal rohkem asju või on värvilisem. Meil teiste Põhjamaade rahvastega on toitumise väljanägemisel üks juon. Venemaa on täiesti eraldi ja Vahemeremaad on jälle omamoodi,“ ütleb ta. Heinrichi enda kutsevõistluste karjäär algas talle endalegi üllatavalt hea tulemusega koolisestel võistlustel: esimesel aastal tuli kohe kolmas, aasta hiljem juba esimene koht. See avas ukse igakevadisele Eesti kokaõpilaste võistlusele „Nooruslik kevad,“ mille kolmas koht andis võimaluse liituda väljavalitute kõrgetasemeliste kokatreeningutega, kus selgitati Eesti esindajad World- ja Euroskillsil ning muudeltgi võistlustel.

Dmitri Roozi (Beer House' peakokk) abikokana võttis Heinrich 2007. aastal osa Tallinnas peetud rahvusvahelise võistluse Global Chefs Challenge Põhja-Euroopa finaalist. „Sellist harjutamist mina ei olnud varem teinud. Hommikul läksin kööki, seal oli meil oma nurgake valmis pandud ja aeg läks käima. Hommikust

õhtuni, tamp oli taga. Tegime samu asju järjest ja niimoodi mitu päeva. Sealt sain hea kogemuse sellest, kuidas peab võistlusteks harjutama. Nii sa saadki perfektseks.“

Tähtsaim võistlus, kus Heinrich on osalenud, on Hollandis Rotterdamis mullu sügisel peetud EuroSkills. „Kolm päeva võistlemist hommikust õhtuni. Seal jäin oma tööga kõige rohkem rahule.“ Tasuke viies koht. Kõik võistlused ei kulge siiski edukalt. Euroopa Hotelli- ja Turismikoolide Assotsiatsiooni aastakonverentsil 2006. a Iirimaal tuli kasutada gaasipliite ja -ahjusid, millega Heinrichil kogemus puudus. „See, mida ma tahtsin, ei tulnud üldse hästi välja. Võistluse järel oli suur masendus peal. See ei ole üldse hea tunne.“

Kooli lõpetamise järel asus Heinrich tööle vastavatud Tallink Spa & Conference hotelli restoranis. „See oli täiesti uus maailm minu jaoks,“ sõnas ta. Koolis ning praktilisel omandatu tuli jooksu töö käigus üle õppida. „See oli algu- ses väga raske, aga ka väga huvitav,“ kirjeldab Heinrich köögitööd, kus toidukeemiale lähene- neti hoopis sügavamalt. Kui koolis tuli liha selle küpsetamiseks teatud temperatuuriga teatud ajaks ahju panna ning siis välja võtta, siis Tallinkis oli tööoperatsioonide hulk oluliselt suurem ja protsess keerulisem: tuli kasutada erinevaid temperatuure, küpsetada vaakumkotis ja ilma selleta.

Pärast kaht aastat kokana töötamist on Heinrich Kuressaare Ametikoolis tagasi ning

Heinrich Liis (paremal) on juba tegutsenud ka kohtunikuna. Pildil peab ta nõu kaaskohtunikuga Soomest AEHT rahvusvahelisel kokavõistlusel Kuressaares mullu oktoobris. Autor: Peeter Kukku/OMA SAAR

õpib kunstilist kujundamist. Juba põhikooli järel oli see üks valikuvariante, kuid kuna Heinrichile meeldis juba siis süüa teha, valis ta ikkagi kokanduse. „Loodan kahe aasta jooksul leida võimaluse, et kunst ja kokandus omavahel siduda,“ ütleb ta. „Võib-olla ongi nii, et lähenen taldrikule edaspidi kunstipärasemalt. Aga võib-olla jõuan hoopis huvitavamale ideeni.“

Ametialast kannapööret ta siiski teha ei kavatse: „Kokandus on minu jaoks number üks.“

Heinrichi tagasitulekuga kooli on rahul ka tema endised kokaõpetajad, sest nüüd saab tema kogemusi ja teadmisi kasutada praeguste õpilaste võistlusteks ettevalmistamisel. Heinrichi enda peas liiguvad juba mõtted professionaalsete kokkade võistlustel osalemiseks.

Kutseõppeasutuste renoveerimisest

Meelis Mereküla

Haridus- ja Teadusministeeriumi kutseõppeasutuste talituse nõunik

Viimastel aastatel võime arenguid kutsehariduses võrrelda liikumisega seitsmepeniikoorma saabastega. Seni on suurema osa kiidusõnu pälvinud arengud nõu sisu- poolel – riiklikud õppekavad, kutseõpetajate koolitussüsteemi loomine jne. Nüüd on sisu poolt järjest tugevamini toetamas ka kutseõppeasutuste infrastruktuuri areng.

Euroopa Liidu struktuuritoetuste abil kaasajastatakse pikka aega väga piskuga läbi ajama pidanud kutsekoolide õppebaase, eriti just töökodasid koos sinna juurde kuuluva sisseadega. Suurt rõhku pööratakse ka kutsehariduse kättesaadavuse parandamisele. Seni võis mõnelgi kaugeltnurga mehel kutsehariduse tee katkeda või üldse alustamata jääda asjaolul, et lihtsalt polnud kohta, kus õppepäevade vahele jäävaid öid veeta.

Täna on kutseõppeasutuste infrastruktuuri

arendamise meetmest rahastatavad esimesed objektid valmis, suurem osa tegevustest on aga veel ees. Mõned kuud rohkem kui aasta tagasi antud stardipaugust said kõige paremini minema Tallinna Tööstushariduskeskus, kellel eelmisest perioodist Euroopa Liidu struktuurivahendite kasutamise kogemus, ja Räpina Aianduskool.

Tööstushariduskeskusest võime kohe-kohe rääkida kui valmis koolist – kui kool muidugi üldse kunagi valmis saab. Räpina Aianduskoolis, kes samuti stardist väga hästi minema sai, valmis eelmisel aastal söökla, sellel aastal renoveeriti õpilaskodu ja järgmisel aastal peaks valmima kooli uhkus – täiesti uus kasvuhooned. Aianduskool põhjamaises Eestis ilma kasvuhooneta ei ole tõsiseltvõetav kool.

Hästi startis ka Olustvere Teenindus- ja Maa- majanduskool, kus järgmise aasta algul peaks valmima täiesti uus ühiselamu ja töö käib ka toiduainete tehnoloogia õppebaasi ehitusel.

Räpina koolisöökla

Kui enamiku koolide juures räägime põhiliselt olemasolevate töökodade, õppehoonete ja ühiselamute renoveerimisest, siis Valgamaal saame rääkida täiesti uuest koolihoonest ja sinna juurde kuuluvast ühiselamust. Seniajani oli Valgamaa Kutsehariduskeskus tõenäoliselt kõige halvemates tingimustes tegutsev kutseõppeasutus. Täna veel paiknetakse üle linna viies erinevas kohas, lisaks on veel filiaal Helmes. Uus ehitatav koolimaja on üks esimesi passiivmajana projekteeritud ja ehitatud avalik hoone, mis koondab tulevikus linna laialipaisatud õppijad ühte kohta kokku. Täiesti uued õppehooned saavad endale ka

Tallinna Teeninduskool ja Viljandi Ühendatud Kutsekeskkool. Nimetatud said ainult mõned koolid, investeeringute kavas on aga 31 kutseõppeasutust.

Aastaks 2015, kui kõik meetme tegevused peaks olema lõppenud, on seatud suhteliselt ambitsioonikad eesmärgid. Kõige tõsisem ja ehk raskemini saavutatav, kindlasti aga saavutatav on praktiliste väljaõppekohtade ajakohastamine. Nii peab aastaks 2015 olema kaasajastatud 90% kutseõppeasutustes praktiliseks õppeks ettenähtud õppekohtadest ehk siis praktiliselt kõik töökohad, kus

õppijad omandavad konkreetse töö tegemiseks vajalikke oskusi. Teine indikaator, millega eesmärgi saavutamist mõõdetakse, on renoveeritud kohad ühiselamutes. Ka siin on eesmärk suhteliselt ambitsioonikas – 85%. Kolmas indikaator on seatud kõikide õppekohtade ajakohastamisele kutseõppeasutustes – see tähendab klassiruumi, kus toimuvad üldaine tunnid, spordikomplekse, aulaid jne. Nendest õppekohtadest peaks korda saama 40%.

Tallinna Tööstushariduskeskus

Noored külalisõpetajad Tallinna Polütehnikumis

Helen Pärk

Tallinna Polütehnikumi õppeosakonna juhataja

Kersti Sammal

Tallinna Polütehnikumi infojuht

Vabariigi Presidendi ja sihtasutuse Noored Kooli algatus "Tagasi kooli", mille eesmärk on tuua Eesti koolide ja ülejäänud ühiskonna koostööd, toei 19. -23. oktoobril 2009 Tallinna Polütehnikumi kaks külalisõpetajat.

Meie soov algatusega liitudes oli, et presidendi algatatud väga hea ja põnev programm kinnitaks jätkuvalt kanda ja laieneks edukalt lisaks üldhariduskoolides toimunud headele koostöönaidetele ka kutsekoolides. Ja juba paar päeva pärast meie liitumisankeedi täitmist soovisidki meie kooli õpetajatöid tulla proovima kaks külalisõpetajat! Ja mis veelgi toredam, nad tahtsid tulla tundi andma just kutseõppeasutusse. Veelgi enam, neile mõlemale oli tunniandmine just Tallinna Polütehnikumis esimene valik.

Äärmiselt meeldivad külalisõpetajad võtsid pro-

jekt "Tagasi kooli" väga tõsiselt ja aktiivselt: täpsustanud õpilaste vanuse ja õpitava eriala, lähtusid nad oma loengut ette valmistades sellest, et räägitu haakuks reaalse õppetööga ja tooks kasu edasises praktika- ja tööelus. Tava-päraselt on koolitunni pikkus 45 minutit, kuid mõlemad külalisõpetajad sulandusid koheselt Tallinna Polütehnikumi õppetöösse, millest annab tunnistust ka asjaolu, et nad pidasid oma väga huvitavat loengut topelt pikkusega ehk meil valdavalt kombeks olevate pooleteist-tunnise tsükliks.

Külalisõpetajatest esimesena proovis meie koolis edukalt õpetajatööd enne suhtekorraldusagentuuris Hill&Knowlton Eesti tehnoloogiassektori klientide eest hoolitsenud vanemkonsultant Kaspar Küünarpuu, kes käesoleva aasta veebruarist töötab uuringufirmas Norstat Eesti tegevjuhina. Kaspar pidas 20. oktoobril telekommunikatsioonieriala IV kursuse õpilastele õppeaine "Juhtimise alused" raames loengu teemal "Unistused ja ettevõtlikkus – miks lahendustele keskendumine võib päästa maailma". Külalisõpetaja, kasutades oma avaraid teadmisi ja kogemusi nii suhtekorraldajana kui tegevjuhina, edastas noortele selge praktilise sõnumi. Loengu kandev idee oli selline: lükates ühe päeva võrra edasi esimese sammu oma unistuste eesmärgi suunas, lükkad nii kogu oma eesmärgi ühe päeva võrra kaugemale. Siit tuleneb, et kunagi ei tohi unistuste eesmärgi saavutamise teel ettevõtmise esimene samm olla kaugemal kui üks päev.

Alati on olemas ka takistused, kuid ainult takistustele mõtlemine ei muuda midagi, igale probleemile on lahendus. Samuti oskas õpetaja Kaspar Küünarpuu panna õpilased unistama oma unelmate praktikakohast ja edasisest töökohast koos sammudega, mida selleks tegema peab. Kaasamõtlemiseks väljapakutud skeem oli lihtne: mõtle välja, kuhu tahad minna praktikale, seejärel analüüsi ennast, teadvusta endale, millised saavad olema takistused ning lõpuks teadvusta oma võimalused kõigi raskuste ja takistuste kiuste see praktikakohta saada. Õpilased tunnistasid, et selle vaatenurga alt ei olnud nad sellele teemale varem lähenenud.

21. oktoobril rääkis teine noor külalisõpetaja, Symantec'is *information developer*-ina töötav Triinu Gross arvutite ja arvutivõrkude eriala III kursuse õpilastele tarkvara arendusest. Huvitav ja energiline loeng pühendus tarkvaraarendusele üldises mõttes, rääkis noortele tarkvaraarendaja töös esile kerkida võivatest raskustest ja probleemidest ning sellest, kui väga tähtis on arendusmeeskonnas suhtlemine. Triinu illustreeris oma loengut värvikate piltidega, mis tekitasid õpilastes elevust ja äratundmisrõõmu, samuti ärgitas ta õpilasi diskuteerima, väitlema ja omi seisukohti argumenteerima. Loengu käigus edastatud sõnum oli kokkuvõttes lihtne ja lõõv: kui sa õpid ning harjud õppima ja vastutama, siis saad sa alati hakkama, seda nii koolis kui ka pärast kooli ja väljaspool.

Siinkirjutajatel oli rõõm osaleda kaaskuulajatenäna mõlema külalisõpetaja tundides. Külalisõpetajad said koheselt vahetu kontakti õpilastega, oskasid ennast hetkega panna kuulama ja kaasa mõtlema. Loengud olid kaasahaaravad, värsked ja huvitavalt ülesehitatud. Mõlema loengu ühine sõnum noortele oli kindlasti ajakohane: mõõdapääsmatult vajalik on positiivsus, kohenemisvõime ja aktiivsus; kasutada teadmisi; õppida kogemustest, sealhulgas eksimustest ja vigadest ning alati on vajalik olla aktiivne ja küsida, kui millestki täpselt aru ei saa.

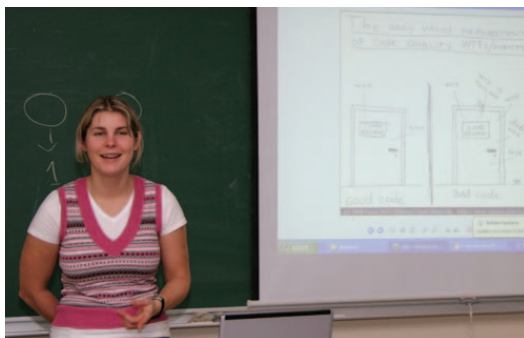
Õpilaste muljed vahetult peale tundi olid rõõmsad ja positiivsed. Leiti, et kuuldust oli palju kasu, külalisõpetajate loengud olid huvitavad ja motiveerisid õpilasi kuuldot rakendades tegutsema ning panid nii mõnegi asja üle uuesti järele mõtlema. Samuti leidsid õpilased, et mõlemaid külalisõpetajaid oleks edaspidi vahva näha klassi ees palju tihedamini, kohe igapäevaselt!

Lõppkokkuvõtteks võib öelda, et mõlema Tallinna Polütehnikumi külalisõpetaja näol on tegemist väga toreda noore inimesega, kes oma positiivsusega nakatasid koos õpilastega ka siinkirjutajaid. Loodame väga, et projekti "Tagasi kooli" raames oleme leidnud endale tulevikus ka vähemalt ühe uue kolleegi. Ühtlasi oleme veendunud, et osaleme selles projektis kindlasti ka järgmistel aastatel ning soovime kaasa lüüa ka kõikidel teistel koolidel, kes seda seni pole teinud.

Uskuge, saadud kogemus on seda väärt!

Külalisõpetaja Kaspar Küünarpuu.

Külalisõpetaja Triinu Gross. Fotode autor Kersti Sammal

Teineteiselt õpime täna, üksteisega töötame homme

Maie Üürike

Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli direktori asetäitja

Just sellist nime kandis Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskoolis kutseõpetajate lõppev stažeerimisprojekt, mille raames nad käisid ennast täiendamas erinevates Euroop riikides – toitlustuse-riela juhtivõpetaja Inge Rego ja sepatöö õpetaja Gunnar Vares Austrias, ametikooli direktor Enn Roos Saksamaal, õpetajad Tiina Kalda, Renek Spiridonov, Maie Üürike ja Mati Viin Poolas.

Pildil Vana-Vigala TTK õpetajad külaskäigul Poola ametikoolis. Vasakult Renek Spiridonov, Maie Üürike, Tiina Kalda ja Mati Viin. Seisab paremalt San Diego kristliku kolledži esindaja, ka külaline koolis ning direktor Romuald Kurzatowski. Foto erakogust

Toitlustuseriala juhtivõpetaja Inge Rego viibis välislähetuses Austrias Eisenstadti linnas, kus kolm nädalat oli tema stažeerimiskohaks neljatärnihotelli OHR restoran. "Meil oli seal väga hea ja turvaline olla, õppisin uusi praktilisi töövõtteid ning ka isiklikule elule oli meeldiv vaheldus," märkis õpetaja tagasiside ankeedis.

Sepatöö õpetaja Gunnar Vares oli samuti Austrias praktikal. Tema töökohaks oli Pinkafeldis asuv metallitöö ettevõtte Nikitscher Metallwaren GESMBH. „Otsustasin osaleda Leonardo da Vinci programmis sellepärast, et vahetada kogemusi, omandada uusi teadmisi, praktiseerida võõrkeelkuse taset ning laiendada koolidevahelisi sidemeid. Meeldivamaks kogemuseks oli seal sepatöö koolituse läbiviimine," ütles Gunnar Vares.

Ametikooli direktoril Enn Roosil oli võimalus möödunud septembris tutvuda Saksamaal Kaiserlauterni maakonna haridus- ja kultuurieluga, külastada sõpruskoole ning luua uusi sidemeid. „Projekt andis võimaluse vahetult tutvuda ning kohtuda piirkonna spetsialistidega erivajadustega inimeste koolitamisel ja nende tööerakendamisel. Meeldis kõikide päevade üksikasjalik ja toimiv programm," oli direktori arvamus.

Viimane lähetus toimus tänava

maikus Poola vabariiki. Õpetajad Tiina Kalda, Renek Spiridonov, Maie Üürike ja Mati Viin külastasid Drawsko Pomorskie asuvat ametialast kooli Zespol Szkol Ponadgimnazjalnych nr 2. Kooli õppesuundadeks on turismi- ja majandusalane koolitus.

"Sõitsime sinna autoga, mis osutus kõige odavamaks ja samas ka meeldivamaks transpordivahendiks. Poolamaa võttis meid vastu õitsvate sirelite, kastanite ja külalislahkusega ning sealse ametikooli direktor Romuald Kurzatowski oli kogu aja meie kontaktisikuks.

Saime ülevaate Poola haridussüsteemist, tutvusime praktikakohtadega ja osalesime üle 30 km pikkusel jalgrattamatkal tutvumaks kooli turismialase tegevusega.

Lähetus kestis nädala, sest koolitöö tõttu ei olnud võimalik kauem ära olla. Sellel maal on palju vaadata ja avastada. "Teadmiseks Poola sõitjatele: seal toimuvad suured autoteede ehitused, mis peavad 2012. aastaks valmis saama," jagasid oma muljeid Poolas käinud õpetajad.

Õpetajad hindasid kõige rohkem seda, et sai arendada suhtlemisoskust võõrkeeltes ning kogemuse välisriigis elamisest ja töötamisest. Oldi rahul, et oli kasutada oma auto ja polnud sõltuvust ühistranspordi sõidugraafikust ja et nad said autoga Euroopas liigeldes hästi hakkama. Reisikaaslaste ühine soovitus on: „Välislähetustes tasub osaleda, see rikastab igal juhul!"

Õppelähetus toimus Leonardo da Vinci projekti raames.

Valmis teatmik "Abiks otsustajale: kutseõppevõimalused 2010/2011"

Eva Ladva

SA Innove kommunikatsiooni koordinaator

Kutseõppevõimalusi tutvustava teatmiku sihtgrupiks on noored, kes teevad tulevikuplaane ning seisavad põhikooli või gümnaasiumi

lõpus elukutsevaliku ees. Samuti on teatmiku koostades mõeldud lapsevanematele, kes huvitavat lugemist leiavad.

Teatmiku elektrooniline variant asub aadressil <http://www.rajaleidja.ee/abiksotsustajale>

Lood kirjutanud: Tõnis Arvisto, Hillar-Heiti Karm, Malle Päeva, Andres Pung, Taavi Tuisk, Meelis Mereküla, Helen Pärk, Kersti Sammal, Maie Üürike, Eva Ladva

Fotod: SA Innove, Peeter Kukk ja lugude autorid

Trükise väljaandmist toetab Euroopa Liidu Sotsiaalfond

Elektrooniline kutsehariduse uudiskiri asub: www.innove.ee/uudiskiri

© Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus Innove, 2009

Toimetaja: Malle Päeva

Kujundus: Anu Lemsalu, Inde Design OÜ

Trükk: Uniprint AS